

Ziarul Ardealului

3 LEI
Exemplarul

Redacția și Administrația:
ARAD, Str. Românilor No. 6.
Telefon 156.

ORGAN POLITIC ȘI DE INFORMAȚIUNI
Apare Joia și Duminică

ABONAMENTE:
Un an, lei 400.— șase luni, lei 250.— trei luni,
lei 150.— Pentru autorități și întreprinderi par-
ticulare 1000 lei anual, — șase luni, lei 600.—

3 LEI
Exemplarul

Dezastrul din podgorii

Arad, 16 Octombrie

Să nu dea Dumnezeu omului cât poate suporta. Dela sfârșitul anului trecut, când Crăciunul ne-a venit cu trănete și fulgere, deslănțind poporul tuturor răurilor, și până în toamna asta atât de galbenă și însoțită, lanțul suferințelor nu se mai curmă pentru populația județului nostru.

Și dacă sufletul nu ni s'ar fi călit în flacăra atâtor încercări, desigur, că jalea ce s'a pus acum pe mândra noastră podgorie ar storce din inima noastră și ultimul strop de veselie. În adevăr, omul se miră de unde mai găsește acest archirăbduriu popor al nostru glas să mai chiuie și cânte la culesul din acest an al viilor. Căci ceace se întâmplă acum în podgorie e un adevărat dezastru gospodăresc.

Am semnalat din vreme răul și am chemat atențiunea autorităților, rugându-le să se ia măsuri protegitoare, cari ar fi putut să-i reducă proporțiile. Ca întotdeauna am cuvântat și de data asta în pustiu, iar acum slămu cu brațele încrucișate în fața incalculabilelor pierderi ce nu le mai putem în-lătura.

Din informațiile ce am putut culege, aflăm, anume, că recolta viilor noastre în acest an abia dacă face o cincime a cantității normale. Lucrarea viței a fost cu treizeci procente mai scumpă decât anul trecut, impozitele pentru gospodăria dealurilor („sepele”, îngrijirea drumurilor etc.) aproape îndoit mai mari, iar tariful de comunicație și transporturi cu vre-o cincizeci la sută mai urcat. Dacă mai socotim apoi, că în genere conjucturile de valorizare, atât în ce privește mizeria cu vasele și lipsa de pivniți, cât și exportul și organizarea piețelor, au rămas tot în starea cea veche, — ne putem ușor imagina care este situația producătorului. Impozitat mai greu decât oricare alt producător, pus în neputință de-a continua cu răvnă cultura unui atât de nobil teren economic și ajuns la bunul plac, atât al neguțătorului cât și la cel

al mâinei de lucru, proprietarul de vie se găsește într'un adevărat hal gospodăresc, îi este cu desăvârșire imposibil, nu să-și găsească socoteala, dar să-și scoată părleala.

Numai minusculul proprietar, care este în toate cazurile țărănul, mai poate să și tragă, cu chiuu cu vai, sufletul. Pălmușoara lui de vie, el o muncește cu ai casei și vinde strugurii, în cele mai dese cazuri, „dela butuc”, — adică cu-leși în vasele cumpărătorului.

Vă puteți ușor închipui extremul dezavantaj ce rezultă de aci. Dacă nu vinde imediat la cules, riscă să-i putrezească și să-i se usuce recolta pe viță, căci n'are nici vase nici pivniți, unde să-și așeze mustul, în așteptarea unei echilibrări normale a condițiilor de valorificare. Comercianții, — și-i cunoaștem de ce fel sunt în epoca noastră de nesațiu vampiric — dau prețuri de pomană, zădărnind astfel totalmente orice câștig pentru producătorii adevărați, pentru proprietarii, cari prin cantitatea producției sunt singurii ce pot să conțeze în balanța economiei naționale.

Prețurile obținute de micii producători nevoiași sunt în momentul de față 7—8 și rar 10 lei de litru, câtă vreme prețul normal, raportat la alte produse, ar trebui să fie 25—35 lei de litru. Laptele e 10, oțetul 8, până și soda (sifonul) a ajuns 10 lei, ca să nu mai vorbim de prețul berei etc.

Și astfel vinul, care e cea mai nobilă și pe drept stăpânitoare beutură, după ce și singura igienică, fiind și medicament, a ajuns de bațjocura comerțului de speculă. Dar vinul din ast an e dulce ca miera și aromă ca siropul! Calitativ se cere pe masa zeilor. E o anomalie ce bate absurdul aici — și dacă autoritățile nu înțeleg, că e cazul foarte urgent al unei intervenții salvatoare, nu vom putea evita dezastrul faimoasei noastre podgorii cea mai frumoasă podoabă economică a județului.

O primă și elementară măsură ar trebui să fie iertarea tuturor impozitelor speciale.

De pe acum o mare parte din vie e scoasă la vânzare și se prevede o catastrofală depreciere, însoțită de o profundă desamăgire a viticultorilor. Ori, și problema podgoriilor trebuie să intre în vârtejul macabru al prăpădului ce s'a deslănțuit în averea noastră națională?!

Să nu mai doarmă cei chemați, căci pe sub podgorii dela Radna la Pâncota oamenii zic, că mai bine să aprindă Dumnezeu dealurile decât să mai meargă tot așa.

Cronicar

Insemnări de-o zi

Strădaniile culturale la români din America

Arad, 15 Oct.

În vremea din urmă presa românească a avut dese prilejuri să înregistreze și să imbușureze despre strădaniile culturale ale românilor cari trăiesc astăzi sub ocrotirea Statelor-Unite ale Americii. Se lucrează acolo, cu multă trageră de inimă, nu numai la agonisirea de trecătoare bunuri pământești, ci și în direcția culturii și pentru fahghearea de relații culturale cu marele popor al republicii nord-americane.

Ziarul „America”, care apare de mulți ani în orașul Cleveland-Ohis, și care a făcut până acum mari servicii cauzei românești, anunță un concurs literar pentru două lucrări cu subiect dat. O lucrare trebuie să fie un studiu general asupra României (arte, finanță, politică, teatru, istorie, agricultură), iar cealaltă, un articol subiect, despre Statele-Unite ale Americii.

Se cere ca lucrările să fie scurte, sintetice: maximum patru mii de cuvinte. Concursul acesta literar, cu premiul de cincizeci de dolari, este de natură să întărească legăturile de bună prietenie între români și americani. Intre multe fapte bune ale ziarului „America” este și editarea, în fiecare an, a unui bogat Almanah cu selecția materiei literare și artistice.

În Almanahul pe 1927 vor apărea și cele două lucrări premiate la acest concurs, pe lângă obiectivul material cultural. Sunt strădaniile culturale vrednice de toată atențiunea noastră. Ele se produc, fără să aibă îndrumări și încurajări de acasă, cum ar fi de așteptat.

Dar, ce vreați? ... Aici acasă sunt atâtea „învărteli” de făcut, sunt atâtea prilejuri de a-ți uita că ești om, încât chiar așa ziii „oameni ai culturii” sunt în fond așa de anticulturali și așa de robi ai stomacului și ai șirei spinării. De aceea aplaudăm, cu toată puterea, cu tot entuziasmul de care suntem capabili, inițiativa culturală ale românilor grupați în jurul ziarului „America”. Le dorim tărie deplină și spor neașteptat de bun în nobilele lor strădaniile culturale.

Nicolae Filipescu

— Zece ani dela moartea sa —

Un om și totuși pierderea lui, a însemnat o durere mai mult în acel an al marelor dureri. Nicolae Filipescu era o mare de energie, veșnic nestatornică, capabilă de a dărâma munți cu frunțile pină la cer, atunci când un scop mare ar fi fost dincolo, și energie lui s'a schimbat într-o furie oarbă, în ziua când a fost vorba de desrobirea Ardealului. Discursurile pentru intrarea în războiu a marelui N. Filipescu nu convinsese, ci striveau. Vorbele acestor discursuri năvăleau nestilizate, cădeau dela început cu un ropot de furtună și se preschimbeau în adevărate uragane. Dece? Pentru că N. Filipescu iubea Ardealul, cum nimeni nu-l iubea până la el; această dragoste pătimește aducându-i din partea studenției entuziaste din anii 1915—1916, denumirea de viceregele Ardealului. Pentru cei cari au trăit în intimitatea evenimentului mare din 15 August 1916, există o convingere, care nu poate fi desmintită: provocarea de războiu se datoră în mare parte omului furtună, boerului cu rădăcini adânci în trecutul istoriei românești.

Fatalitatea a făcut ca și acest om să fie trăit în valurile politice, însă în calitatea sa de ministru a știut să izbutească în scopurile pe care le urmărea. Și-a ales tocmai departamentul cel mai responsabil: Războiul. Din timpul ocupării acestui departament, de către N. Filipescu, a luat naștere două mari monumente de mândrie națională: Cercul Militar din București și Școala militară dela Mânăstirea Dealului.

Pentru a-l pune într-o lumină mai adevărată dăm loc mai jos următorului pasaj, scris de dl N. Iorga, cu ocazia morții lui Filipescu în 14 Oct. 1916.

„Ochii lui mari rotunzi aveau o căutătură de o verzeu lumină, care cerceta în sufletul aceluia căruia-i vorbea, cu o privire fixă a reflectorului ce caută pe dușman. Uneori însă un valșor se lasă asupra lor. Aceasta însemna că asupra sufletului tare al acestui om de fier a trecut o tainică undă de înduioșare. Aceasta nu se întâmpla decât atunci când Filipescu vorbea de Patrie și de Neam. Minteia lui o ținea pentru alte scopuri, inima lui o păstra pentru aceasta.”

Acesta a fost Nicu Filipescu — așa cum i se zicea — acesta a fost românul în al cărui trup a trăit poate sufletul lui Mihai Viteazul.

Deschiderea congresului național bisericesc

— Teudum la Patriarhie. — La Senat. — Mesagiul de deschidere. — Cuvântarea I. P. S. Patriarhului. —

Alaltăeri s'a deschis al doilea congres național bisericesc. La Patriarhie, s'a oficiat un Teudum de P. S. arhieru Tit. Simedrea înconjurat de preoți și diaconi.

Dela Patriarhie, membrii congresului au mers la Senat, unde s'a ținut sesiunea.

Erau de față, pe lângă înalții prelați d-nii miniștri V. Goldiș, Oct. Goga, I. Lușas, secretar general Nichifor Crainic, d-nii V. Brătianu, I. G. Duca, Stelian Popescu, N. Săveanu, N. D. Chirculescu, Al. Lapedatu, V. Sassu, C. Argetoianu, Aurel Cosma, I. Mihailescu, foști miniștri.

D. V. Goldiș, ministrul cultelor și artelor, a citit mesagiul de deschidere al celui de al doilea congres bisericesc.

I. P. S. Patriarh, președintele congresului, a rostit următoarea cuvântare:

„Noua lege bisericească chiamă la conlucrare cu ierarhia bisericească și pe toți credinșii ei mireni, în corporațiuni cu atribuții determinate de principile, ce stau la temelia bisericești. Aceasta colaborarea e menită să producă o circulare mai simțită și a servi de viață în organismul întreg al bisericești, s'o învioreze, ca de fapt să devie o adevărată „bisericească vie” a lui Hristos, care să-și reverse influența educativă și de generală îndreptare asupra tuturor fiilor ei credinșii.”

Dar această colaborare în chestii administrative bisericești, etc., nu este scop. Ea ne oferă numai mijloace și ocazii de a apropria cât mai mult poporul de biserică.

Scopul adevărat și final al bisericești însă este a ne face pe toți mai buni pe urma îndemnuirilor din învățăturile divine ale lui Hristos, având mereu în vedere devisa evanghelică: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este.”

Dar pașii tuturor se vor îndrepta spre căile, ce duc la această ideală țintă numai atunci dacă toți cei chemați în consiliile și adunările bisericești, în momente de sufletească recreare și meditație, își vor examina cu nepărtinire ei înșiși sufletul și conștiința.

Această autospovedanie desigur va reasuma munca și faptele fiecăruia întru îndeplinirea poruncilor bisericești în cercul vieții lor de până acum; și pe mulți din cei indiferenți de cele bisericești

și pe cei răi îi va îndrepta pe calea binelui; iar pe cei buni îi va îndemna spre sporire în fapte bune și creștinești.

Odată cristalizată conștiința religioasă a tuturor acestor mii de frunțași prin duhul purificator al legii lui Hristos, această conștiință va intensifica interesul lor pentru biserică, singura în stare a regenera viața noastră publică plină de superficialitate, de incorectități și nedreptăți, de necinste și abuzuri.

Generalizându-se tot mai mult acest interes, el va avea drept urmare firească crearea și sporierea mijloacelor pentru întărirea și înmulțirea așezămintelor creștinești și bisericești, cari vor aprofunda tot mai bine viața evanghelică.

Prin această prismă, privind pe membrii adunărilor noastre episcopale și ai congresului național bisericesc, trebuie să credem că fost cu voia Celui-desus să între în ele mulțime de frunțași, cari au condus eri, cari conduc azi, și cari vor conduce mâine destinele țării și ale neamului. Și avem nădejdea, că puternica forță morală, ce-a avut-o biserică părinților noștri în viața obștească și de stat, se va întări și prin conlucrare lor; și altoiți în suflet cu dumnezeescul duh al bisericești, căreia îi slujesc în aceste corporații, vor aduce și vor răspândi acest duh evanghelic și'n toate instituțiile statului și vor stăruia să fie călăuzii de el toți slujbașii statului; și atunci întreaga viață și activitatea noastră publică cu variatele ei mișcări și manifestări va trebui să devină mai bună, mai creștină, spre binele general al tuturor cetățenilor țării fără deosebire de clasă și ocupație.

În această nădejde, invocând binecuvântarea Domnului asupra lucrărilor acestei sesiuni ordinare, deschid Congresul Național Bisericesc.”

I. P. S. Patriarh a repartizat apoi rapoartele diferitelor comisiuni. Raportul prin care să poată lua parte congresul național bisericesc la discuțiile economice și financiare și magistrați, precum era în Ardeal. Raportul efortei centrale bisericești, comisiei economice, raportul administrației averilor bisericești din Basarabia, pe care înaltul președinte îl îmănează comisiunii financiare cu cuvintele: „Aceasta e o chestiune grea...”

STUDIUL PROVERBULUI

de LUCIAN BLAGA

Recitesc o carte pe care din copilărie n'am mai luat-o în mână: „Povestea vorbei”.

Anton Pan, cel „istec” ca un proverb, a avut în valul de romanticism — prietenos poporului — de acum un veac, fericita inspirație de a aduna proverbele noastre și de a le grupă după subiect. Pentru fiecare mănunchiu a dat și o „poveste a vorbei”, o anecdotă, o povestire verificată, drept tălc al proverbelor. Istetimea neobișnuită cu care a legat în rachete cu explozii multicolore proverbele — și exegeza naivă ce le-o alătură, fac din „Povestea vorbei” una din cele mai originale și simpatice cărți ale literaturii noastre mănunchiuri de proverbe sunt atât de strins și de economic legate în zale încât le crezi creațiuni dintr'un singur bloc. În Anton Pan s'a incarnat întâia și ultima oară proverbul românesc; apariția lui e în felul său desăvârșită. Ce s'a mai făcut după el, e oarecum un adaos mecanic de colecțiuni, mai bogate poate, dar mai puțin consistente. Nu s'a mai găsit un al doilea, care să trăiască în

aceiași măsură proverbul, să aibă același tact, aceeași dragoste în întrebuintarea lui ca Anton Pan, profesorul de muzică cu viața împărțită între biserică și aventură.

Proverbele sunt aforismele poporului. Cum cântecul povestilor de moarte al ciobanului anonim se ia la întrecere în frumusețe cu creațiunile poetului ce-și poartă cu mândrie solemnă numele, tot așa un proverb poate să copleșască înțelepciunea cutărui gânditor bine cotat pe piața literară. Cântecul și proverbul au deopotrivă un ce greu definibil, aproape cu neputință de realizat unui creator cult anemiat de îndoile reflexiei: un firesc ce înduplecă inima și inteligența cea mai incoruptibilă, o grație a întâmplătorului, ceva mai presus de bine și rău când e cântec, ceva mai presus de adevăr și neadevăr când e proverb. Avem proverbe cari prin finețea lor niște cuvinte de spirit asvârlite cu ușurință într'un elegant și fictiv salon țărănesc locuit de zei-pulgari. Avem proverbe cari sunt biciuiri de foc și proverbe cari înainte de a se prefăce în cuvinte au

fost flori. Unele, discrete, deschid orizonturi metafizice. Altele sunt surâsuri desprinse dintr'o tragică resemnare în fața vieții. Unele au uratul obiceiului al dascălilor cari moralizează. Altele un umor izbăvitor de tristețe. Adâncime, joc, grotesc, întâlnesti la fie ce pas, dacă nu la ori care țărăn, atunci în belșugul de înțelepciune al aceluia țărăn fără de nume, sintetiză alegorică a geniului unui întreg popor rămas aproape același prin zece veacuri. Observație căreia nu-i scapă nici o nuanță a realității întreprind adeseori divinatorie a existenței, spirit ce se joacă cu relativitatea valorilor, imaginație care fixează pentru eternitate o icoană grăitoare, găsești din plin în înțelepciunea acumulată în acea miraculoasă memorie a poporului numită tradiție. Proverbele sunt deopotrivă: frânturi de sisteme filozofice, frânturi de psihologie, frânturi de mare pamflet. Când citești un proverb ca acesta: „Cine se învâță mincinos, se îmbolnăvește când spune adevărul”, te simți să cauți în istoria gândirei veacul când au părăsit filozofii continentului apriorismul valorilor, ca să ajungă în definitiv la același rezultat relativist al umilului gânditor cu un așa de pronunțat

simț al realității. Trebuie să deschizi pagini de mare literatură ca să mai găsești imagini plastice ca aceasta: fățarnicul „mă-năncă stinși și scuipe draci”; ironii ca aceasta: „fă-ți crucea mare că e dracul bătrân”; răutăți naive ca aceasta: omul sărac și nevoiaș „se imbracă numai pe dinăuntru”; sau imagini sugestive cum e acest început de proverb: „ochii omului sunt din mare”. Proverbele, ca și aforismele de altfel, cuprind de obicei adevăruri văzute dintr'o parte, pieziș, sau dela înălțime, dar omul naturii știe să le dea proporții, să le exalteze; și astfel un adevăr relativ, prins într'o icoană vie, palpabilă, grotescă sau strigătoare, convinge imediat și încrementește ca o ochiu de șarpe. În ce privește dimensiunile imaginației, țărănul nostru ia concurență cu orice primitiv oriental. Proverbul cu șoarecii cari se fac stăpâni, când pisica nu e acasă, îl au desigur toate popoarele înconjurătoare, dar e o întrebare dacă imaginea proverbului o mai găsim undeva tot atât de — minor eroică: „unde nu e pisică, șoarecii steag ridică”. La întrebarea despre ce glăsuiește proverbul românesc, s'ar putea răspunde cu mândria doctorului

medieval: despre toate lucrurile cari se pot ști și altele multe în plus. Totuși, în mijlocul interesului nu e nici cerul, nici lumea, ci omul. Omul cu toate calitățile și metehnele, cu toate apucăturile, întocmirile și rosturile sale, voite și nevoite.

Până astăzi încă nu s'a scris un adevărat studiu despre proverbul românesc, un studiu la înălțimea mijloacelor de investigație și de determinare ale științei moderne, care să arate fiziologia schimbăcioasă și totuși aceeași a acestui pestriț și scânteiilor proverb în comparație cu cel de aiurea. Proverbul românesc are fără îndoială o fiziologie a sa, un stil dintr'o bucată, o înfățișare de-o remarcabilă consecvență launtrică. Acest studiu va da cea mai organică psihologie etnică a gândirei populare.

Case românești

Drumurile ardelene duc prin sate, unde în nemijlocită apropiere găsești două concepții arhitectonice cu totul diferite: românească și săsească. Străvechile, masivele sate săsești și-au studiat — cel puțin așa pare — foarte

mult locul unde aveau să fie clădite: din felul cum zac îndesate între linii maghiare se desprinde impresia de calcul. Satele românești sunt așezate cu mult mai întâmplător. Sașii, vechi coloniști, neam de o dărză, statornic și înceată voință, și-au ales rațional pământul unde aveau să-și ridice casele și să-și așeze mormintele, ei au gustat precauți apa, au cântărit lumina și au măsurat cu grijă grosimea humei, s'au ferit, de înălțimi accidentate și au încercat direcția vânturilor. Rostul acesta chibzuit și l-au păstrat satele săsești, până astăzi. Ele n'au crescut întâmplător, ca cele românești: ele au fost aduse parcă în acest peisaj ardelean gata de aiurea — prin văzduh sau pe altă cale dintr'o țară unde s'ar căia solului i-a învățat pe oameni să lupte cu natura, să muncească cuminte și mai ales cu geometrică statornicie. Satele românești înălțate vertiginos pe o muce sau împărățite într'o vale ca turmele, s'au născut parcă din inspirația capricioasă a naturii însăși în mijlocul căreia zac. Casele săsești stau una lângă alta, formând un singur mare zid către stradă, severe, cu ferestre înalte cari nu îngăduie priviri din afară, pe frontispiciu — convențional

STOFE nouă de
toamnă și
de iarnă
la firma
Eisele
Str. Meșianu 2. Prețuri ieftine.

STEFAN MOLNÁR
electro-mecanic Arad, Cal.
Radnei No 43a

Mașinării electrice, motoare, dinamouri, lampe de automobile, reparații și montări. Atelier special de rulări reparații și acumulator pt. conglomerarea electricei.

In atențiunea cumpărătorilor de mobile!
Atrag atențiunea or. cumpărătorilor de mobile, ca înainte de-a face cumpărarea să cerceteze fabrica de mobile alui
LIPÓT BRUCKNER
ARAD, str. Elena Ghiba Birta Nr. 16
unde poate cumpăra mobile de toate genurile, fabricație proprie, bine executate, pe lângă cele mai convenabile prețuri. Pe toate li-niile C. F. R. 45% reduceri de transport. Singurul proprietar al firmei:
ADOLF VAJNA. 248

KNAPP vopsește și curăță haine
Atelierul în Arad, Str. Episcopul Radu 10. — Loc pentru strângerea hainelor în Arad, Str. Brătianu 11. In edificiul Băncii Agrare Timișană, 271

Buchete și cununi ocazionale foarte frumoase
flori în diferite variațiuni, asortiment bogat cu prețuri convenabile la
floraria JANOSI, ARAD
Strada Eminescu No. 20—22.

ATENȚIE! Firma JANOSI exclusiv numai în Str. Eminescu 20—22 există. Celelalte cu numele Janosi folosesc nume fals. 212

Prețuri excepționale de ieftine! Pălării la modă din postav în toate culorile, aranjate dela lei 350, pălării velouri dela 600—800, pălării pentru internate 250 lei. Cel mai ieftin și recunoscut izvor de cumpărare din Arad și jur! Reparații și transformări primesc pe lângă prețuri ieftine

Dacă te dor picioarele sau tălpile — nu suferi și nu amâna îngrijirea lor, ci caută atelierul lui Ioan Rada pantofar în Arad, Str. Caragiale 20 care toarnă imediat modelul în ipsos (gips) și execută și pentru cele mai suferinzi picioare ghetă comode.

DIRECȚIUNEA UZINELOR de GAZ
a orașului Arad.

Se află în situația plăcută, ca să servească On. public cu gaz de calorice înaltă, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pace ieftin a lumina, încălzi, pregăti mâncări, a călca rufe și a ne scărda. Instalațiile necesare și montările le executăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunale Secția gaz aerian:
Arad, Str. Muclu Scevola 9, 11, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor
din str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în ce privește comenzi etc.

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale

al dnei
Cristina Săbău
Strada Gojdu Nr. 17, ARAD

Confectionează: cuverturi de pat, perdele, fețe de masă, lingerie etc. Specialități de batiste. Bogat asortiment de modele artistice pentru brodat. Imprimațiuni de modele pe pânză.

Atențiune! Articole de mărunțuri, ciorapi pentru dame, bărbai și copii, mărfuri croșetate, pânzuri, stofe p. haine și de spălat, coroane (sununi) p. mirese

Biroul inginerului ZIMMERMANN
Arad, Str. Bucur Nr 3

Primește măsurări de pământ, parce ări. evaluări, deosebite planuri ingineresti, construcții de drumuri și poduri — 281

Szántó și Komlós
Prețurentul de iarnă

Costum p. bărbați dela... 1750 L în sus
Costum p. băieți dela... 1250 L în sus
Costum p. băieți cu pant. scurți dela... 1050 L în sus
Palton p. bărb. negru dela 2200 L în sus
Palton p. bărb. cu blană 2600 L în sus
Palton p. bărb. ulst. și raglan dela... 1850 L în sus
Palton p. băieți ulst. și raglan dela... 1350 L în sus
Palton p. băieți dela... 850 L în sus
Paltoane de piele dela... 4200 L în sus
Impermiabile (gumă) dela... 950 L în sus
Impermiabile p. dame dela 1150 L în sus

Mare asortiment de stofe din lână din străinătate. Uniforme pentru geocari după măsură. Arad, Piața Avram Iancu în palatul Teatrului. 207

Mobile moderne pentru dormitoare și sufragerie
se pot căpăta, atât la comandă cât și gata pe lângă cele mai convenabile prețuri în atelierul de mobile alui

ILIE NEGRU
din Arad, Bul. Regele Ferdinand 28. Executăm și lucrări de construcții după orice planuri cu prețuri convenabile. 255

Victoria
Magazin de confecțiuni pentru dame A R A D
Bul. Reg. Maria 24
(vis-a-vis de cafeneaua Dacia)

De vânzare
Locuri de case
plătibile în rate lunare de 1000 lei pe terenul Kadas, continuarea străzii gen. Coandă. La fața locului nisip și cărămidă de pământ (văiug). Casele model se pot vedea. Informațiuni: Inainte de amiazi orele 9—11, Str. Ionescu (Gróf K.) și după amiazi dela 3—6 la Kadas, pe teren. 221.

Aviz dlor medici!
Am onoare a vă aduce la cunoștință că în atelierul meu se află gata și se pot comanda tot felul de instalații medicale. Mese de examinare, dulape pentru instrumente, Port-irigatoare etc Lucru solid, frumos, hînd superioritate celor importate din Viena. Cu prețurile cele mai reduse.

Jiga Hereșiu
atelier mecanic Arad, Str. Turului 3. (Lângă casarma pomp)

IOSIF MUZSAY
Arad, vis-a-vis cu Teatrul Orășenesc.
Prețurentul de toamnă:

Costum bărbătesc din stivă de lână pură... Lei 1950
Costum bărb. în culori la moda... 2650
Costum blemare (vânăte) și negre... 2850
Pa-desiuri de toamnă... 1950
Dubleuri ulster... 2850
Dubleuri englezești... 3450
Rigiene Fregoli... 2200
Impermiabile... 96
Paltoane de piele în toate culorile... 4600
Croitorie după măsurii. Mare depozit de stofe, postav.

STEFAN CURTICEAN
fotograf ARAD, Calea Saguna No. 90. (lângă Cinema Elisabeta) execută cele mai ireproșabile fotografii. Funcționarii au reduceri de 10%. 247

Reaua credință a ziarelor minoritare

Presa minoritară locală și în special „Erdélyi Hírlap” și „Aradi Közlöny” au adoptat un sistem, care le pune în cea mai perfectă lumină dedesubturile pe cari le urmăresc. Această presă se intitulază apărătoarea tuturor drepturilor minoritaților și li place să fie taxată ca apărătoare întregii opinii publice minoritare; utînd că este pusă în slujba cătorva persoane a căror popularitate a fost de mult spulberată. Noul sistem adoptat de această presă este, în primul rând, inducerea în eroare a electorilor, neluînd act de nici un fel de chestiune importantă, petrecută în județ, comună sau orașul Arad; iar atunci când neavînd încotro pun aceste chestiuni pe latura care le convin, trăgînd concluziuni departe de realitate. Pentru a arăta opiniei publice din ținuturile noastre, cum înțelege presa minoritară să infomezze publicul, vom reveni în numărul viitor al gazetei noastre, cu amănunțele cuvenite.

Noua lege a chirilor

București. — Într'un interviu acordat ziarului „Indreptarea” dl Cudalbu ministrul de justiție, a declarat că, deocamdată legea chirilor este în studiu, proiectul definitiv va fi întocmit după ce se va pronunța consiliul de miniștri. Dl ministru a accentuat că proprietarii sărăcesc din cauza regimului excepțional. Ministrul a încheiat spunînd că are nădejdea să facă să triumfeze principiul solidarității, care trebuie să caracterizeze societatea modernă. Acest principiu trebuie să fie înțeles astăzi și de toți proprietarii urbani, consimțind la mici sacrificii bănești, de natură a ușura sarcinile statului, care este în jenă, la plata funcționarilor, sacrificii cari se vor mărgini exclusiv la ameliorarea situației chirișilor vrednici pentru acest ajutor.

Dela Camera de Comerț și Industrie

Camera de Comerț și de Industrie din Arad, aduce la cunoștința generală, că în biroul Camerei se poate consulta lista mărfurilor, cari la importul lor în Ungaria vor trebui să fie însoțite de certificate de origină, pentru a putea beneficia de reduceri tarifare, acordate de Ungaria prin diferitele convențiuni comerciale încheiate cu diferite state. Legalizarea acestor certificate de către autoritățile diplomatice sau consulare ungare nu va mai fi cerută.

câte o maximă biblică; comuna săsească e o colectivitate rațională de oameni închiși, fiecare purtînd pe frunte imperativul categoric. Casele românești sunt mai liber laolaltă, ele se izolează prin grădini, au pridvoare în jur, și ferestruici așa de joase că poți vedea totul înăuntru, casele formează grupuri fără simetrii — ca țărani și cum se duc în disordine la o înmormîntare sau la o nuntă: comuna românească e o colectivitate instinctivă de oameni deschiși, iubitori de pitorescul vieții. Casele săsaști, deși bogate, sunt reduse la util, casele românești deși în majoritate sărace, au mult inutil în alcătuirea lor, dovadă numai pridvorul cu coloane, care le incunjură de obicei. Se trădează în acest inutil al caselor românești un simț artistic, de care e foarte departe casa săsească, care are la temelie mai mult o concepție etică decît estetică despre rosturile vieții. Sași sunt ingineri născuți, ei impun naturii ordinea din sufletul lor, ei își aliniază casele ca și ideile în luptă cu tainele înconjurătoare. Românul se adaptează la natură cu superstiții — și e în mare măsură fatalist cu încredere în imprevizibilul timpului și în orânduile lumii exterioare. El nu va încerca să schimbe cursul lucrurilor și să

MIȘCAREA CULTURALĂ

Concertele de vioară ale maestrului Enescu
După ce va dirija concertul simfonic inaugural al „Filarmonicei” Maestrul George Enescu va da în timpul lunei Noemvrie 13 concerte de vioară.

Patru concerte vor fi consacrate muzicii de cameră. Aceste concerte vor fi acompaniate de d. Alired Alexandrescu. Din restul de nouă concerte, șase vor fi consacrate literaturii violonistice și vor fi acompaniate de d. N. Caravia și trei sunt date în scop de binefacere.

Concertul Fr. Steiner
In seara de 26 Octomvrie a. c. celebrul cântăreț FRANZ STEINER va da un concert în Palatul Cultural din Arad Bilete se află de vânzare la Biroul de ziare Sándor.

Un teatru țigănesc
La Moscova s'a înființat de curînd un teatru național țigănesc subvenționat de guvernul sovietic. Prin mijlocirea acestui teatru, guvernămîntul sovietic intenționează să răspîndească în masele țigănești, cultura și iubirea de frumos.

Expoziția R. Ladeșchi, în sala Palatului Cultural, expoziție de sculptură, datorită conțelăntului nostru sculptor Romul Ladea.

Paul Valory la Praga
Poetul francez Paul Valory va sosi în ziua de 25 Octomvrie la Praga pentru a ținea o serie de conferințe sub auspiciile Institutului Francez.

Pan-Clubul în Bulgaria
Poetii, eseisții și nuvelisții bulgari au pus bazele unei secțiuni a Pan-Clubului, sub presidenția scriitorului și profesorului Sismanoff.

Descoperiri interesante la Chișinău
La Chișinău (Basarabia) cu prilejul unor săpături pe Str. Alexandru-Cel-Bun s'a găsit o cavniculă și oasele unei maimuțe. Dl profesor universitar Florin care a fost chemat la fața locului, a declarat că maimuța are vechime considerabilă și că datează din e.oca paleontologică. Capul maimuței este acoperit aproape în întregime cu cremene.

SCRISOARE DIN MANEVRA

Să nu vă mire faptul că scriu cu plaivasul; Stăm sus pe-un deal cu sfeclă și dealul nu-i Parnasul Și'n loc de plăci de ceară punctate pe stiel Eu n'am decât o filă desprinsă din carnet.

Așa e la manevre, ca'n vremire de război Sf de-ați vedea băltoaca prin care-am trecut noi Și de-ați fi mers alături cu noi prin arătura Ați fi făcut destule aluzii la scriptura.

Dar noi nici pentru asemeni distracții n'avem glas, Suntem trudiți din lupte și facem un popas.

In spate-avem Bencsekul German și Gyarmata Și'o vie minunată pe care am dat-o gata (O vie este moartă când a trecut armata)

La dreapta pe o colină domoală la pripor Un șvab brazdează locul cu pluguri cu motor. Și duce pământul și fumează benzina Și fumul gros și negru ne'ntuneacă lumina.

Pe-un drum îngust de care, trec care cu dovieți Și'n urma lor în goană se vede un călăreț. De bunăseamă — aduce vreun ordin pentru lupți Și-asfel epistolia va fi ac'nteruptă... Dar să vedem ce este ș'apoi vom continua. S'apropie ștăfeta — la revedere — Pa!

A fost o'nvăltuire și'n urmă un asalt Și-asfel ne pomeniserăm pe dealu-acesta 'nalt. Aici: arbitri, critici, un ceas întreg de vorbă Și'n urmă după toate, sorbîrăm niște ciorbă Dela cazanul trupei — o ciorbă de berbec — Că popotarul nostru ne-aduce „hrană ree”

Prin părțile acestea de zece zile — așa e. Dormim o noap'te'n casă și patru nopți în pae.

Dar pentru-acestea nu-e motiv de supărare De n'ar fi astea, n'ar fi nici România Mare — Și plîngerile noastre ca undele pe vad: Ca mâine-ori trece toate și iar vom fi 'n Arad. Și între-un pluton de sticle cu „Jurmint” la pahare, Nu vom mai face aluzii la ceasurile-amare, Cî'n surle de iarnă ne-om aminti cu dor De zilele trăite în preajma viilor Când soarele de toamnă ne mîngăia duios Să pară și mai dulce ciorchinul tîmăios.

LT. ST. B.

lalte popoare de a mai realiza vr'un mare stil dela moartea rococoului încoace: însăși structura sufletească a epocii.

O epocă harnică și meticuloasă. O epocă cu ochi buni cari as știut să vază, dar fără mituri. O epocă îndrăgosită de fapte și cu spaimă de ghicitori.

Omul și-a preschimbat sufletul în oglindă, adică și l'a negat. Omul a pierdut îndrăzneala pișămurei.

Omul a devenit maimuța naturii, în foarte multe înțelesuri. Dela 1850—1900, ami cei mai lipsiți de o arhitectură proprie se întinde timpul naturalismului și al impresionismului, adică al imitarii slugarnice a naturii în artă, al oroziei de creație, al pasivității spirituale. Epocă fără de elan constructiv, jumătatea a doua a veacului al nouăsprezecelea a fost fatală îndeosebi arhitecturii, artă constructivă prin excelență. Epoca a clădit mult, fiindcă a fost bogată, dar a avut prea puțin duh creator, ca să poată intruchipa un stil. Dacă toate semnele nu mint, în cele două decenii din urmă fântăniile subterane ale creației sufocate au ajuns până la suprafață. In toate artele avîntul constructiv trece ca un pârjol peste mîriștele naturiste.

Poate din aceeaș pricină misterioasă care a împedecat și cele-

Probleme actuale

II.

In articolul nostru precedent spuneam, că organismul nostru social suferă de multe rele prezintând un aspect de profundă morbiditate, care nu poate decât să ne intristeze. In cele următoare vom încerca să explicăm această stare de degenerare socială.

Am arătat în acel articol, că idealismul este aproape exilat din viața noastră socială și că idolul, căruia ne închinăm cu precădere, sunt bunurile materiale. Din pricina aceasta parvenitismul, înfrântăvia și corupția — aceste buruieni otrăvitoare — au prins rădăcini atât de adânci în structurile sociale și s'au sporit atât de mult, încât amenință să coplesască și să înăbușe rarele floare de curățenie sufletească. Crizele morale sociale au caracteristicile epidemiei. Exemplele rele, prin frecvența lor, contaminează cu repeziune catastrofa până și terenurile virgine.

S'a spus de atâtea ori, cu mai multă ori mai puțină îndreptățire, că războiul a făcut pe oameni mai răi decât erau. Pustiirile și măcelurile n'au putut decât să tociască simțurile omului, împingându-l îndărăt spre animalitate. Inșus faptul, că fruntașii gândirii contemporane se străduiesc atât de mult să sugereze omenimei preocupări de ordin mai înalt, este o recunoaștere indirectă a decăderii moravurilor, întrucât acele străduinți răspund unor nevoi simțite. Fenomenul este universal și n'am fost scutiți de el nici noi.

Să nu uităm însă, că la noi și înainte de războiu mai persistau încă unele reminiscențe de fanatism. Și războiul, — cu întreg cortegiul său de împrejurări excepționale, cari au făcut posibile trădarea, dezertarea, specula mizeriei și suferințelor omeniei, îmbogățirile rezezi prin frundă, luxul și destrăl, egoismul feroce și nepăsarea față de durerile altora, — a contribuit să se creeze un substrat priitor desvoltării și răspândirii acelor reminiscențe, precum și a produselor directe ale războiului. Iar stările tulburi de după războiu și-au dat și ele partea lor de contribuție. Toate aceste cauze și împrejurări n'au puteau produce decât decăderea moravurilor.

Această decadență se manifestă în retele semnalate de noi și cunoscută de toată lumea.

Fereala de muncă, atât de caracteristică zilelor noastre, — pe lângă o anumită parte de influență a instinctului de conservare, mai mult ori mai puțin pronunțat, al fiecărui individ, — se datorește în bună parte împrejurărilor excepționale postbelice. Inainte de războiu era un oarecare echilibru între câștigul omului și între nevoile traiului. Războiul însă a deschiilit totul. Producția scăzând și consumația crescând, prețurile s'au urcat enorm; nu s'au urcat însă în aceeași proporție și salariile. In chipul acesta s'a creat o nepotrivire prea mare între prețuri și salarii. Și la un moment dat oamenii au trebuit să facă penabila constatare, că câștigul lor nu le mai ajunge să și acopre trebuințele zilnice. Din momentul acela s'a început apoi lungul calvar de privațiuni și mizerii de tot felul. Natural, cei ce sufer mai mult sunt salariații; dar sufer și celelalte categorii sociale, avizate să trăiască exclusiv din câștigul muncii lor proprii.

In același timp o seamă de oameni, cu conștiințe mai nobile, văzând că numai prin muncă cinstită nu prea pot face mare treabă, favorizați de împrejurările anormale create de războiu, au început să speculeze situația în folosul lor și spre paguba restului societății. Așa s'a născut noua categorie socială a îmbogățitorilor prin speculă. Exemplul acestora a fost imitat pe o scară din ce în ce mai întinsă; până când am ajuns la situația de astăzi, când abia mai găsești câte un „naiv“ care nu face „învărteli“ (cu un înțeles semnificativ).

Era fatal să fie așa. In timpuri normale, a-ți câștiga pâinea exclusiv prin muncă onestă este un lucru foarte natural, ci una dintre cele mai elementare datorii omeniei. Inre împrejurările morbide de astăzi însă a trăi numai prin muncă cinstită este un adevarat eroism, de care nu pot fi capabili toți oamenii. Inseamnă să duci o viață de privațiuni și surmenaj, cari mai curând ori

mai târziu te vor strivi sub povara lor. (Răspunderea acestei anomalii nu poate fi trecută exclusiv pe seama împrejurărilor, ci ea cade și în sarcina acelor guvernanti oligarhi, cari sub pretextul unor economii rău plasate n'au șovăit să arunce în mizerie o mare parte a locuitorilor acestei țări. Nu s'au găsit unul să aibă curajul să facă o operă de dreptate socială, secvestrând pe seama statului averile câștigate prin frundă și întrebându-le pentru asigurarea minimului de existență celor ce muncesc). Deci între viața de sacrificiu a omului hărățit să se susțină numai prin muncă cinstită, și între perspectiva atât de ademenitoare a unei îmbogățiri lesnicioase, — care să-ți permită nu numai să trăiești pe nemuncite, ci încă să-ți poți satisface toate poftele, cu singura condiție de a te deslega de orice considerațiuni de ordin moral, — este explicabil, că cei mai mulți oameni n'au șovăit să și aleagă pe cea din urmă. Pentru algelele primei alternative ar fi trebuit o înălțime morală, care întrece puterile societății postbelice, desechilibrată prin zguduiriile catastrofelor mondiale.

In chipul acesta se poate explica, și chiar ierta, rătăcirea morală actuală, dar nu se poate ierta persistența în această rătăcire și — mai ales — nepăsarea factorilor chemați să lucreze pentru purificarea moravurilor. Iar această purificare, — pe lângă alte mijloace, de durată lungă și cu efecte târzii, de cari ne vom ocupa într'un articol viitor, — reclamă deocamdată o stărpire grabnică și radicală a tuturor buruienilor și uscăturilor vieții noastre publice.

Să facem abstracție de omul vulgar, cu sufletul gol și totdeauna ahiat după bunuri materiale și senzualism, care se acomodează ușor tuturor situațiilor. Dar omul normal, care ar vrea să fie om de treabă, nu încearcă oare o legitimă revoltă sufletească când își dă seama, că pe lângă toată bunăvoința lui îi este imposibil să ducă o viață cinstită, decât cu prețul unei istoviri premature din pricina surmenajului și privațiunilor? Sau invers: nu e oare sufletul lui zguduit de aceeași revoltă, când vede că din pricina rătăcirii oamenilor nu-i este îngăduit un trai suportabil, decât cu condițiunea de a-și mutila conștiința? Aceasta nu-i „ură“, ci-i cea mai îndreptățită indignare în contra unei anomalii, care trebuie suprimată.

Să spună toți „optimiștii“ din lume, care alta, decât revolta, poate fi starea sufletească a unui om, care muncеște din zi în noapte ca vita în jug și totuși nu poate pune copiilor săi pe masă o bucată de pâine destul de mare ca să se saure; pe când un altul, care în întreaga viața lui n'a fost decât un trântor și care deși n'a avut alt câștig cunoscut decât o mizerabilă leață de funcționar, astăzi se plimbă, sfidător în automobilul său propriu (chiar în orele de oficiu)? De unde a luat banii, ca să-și cumpere automobilul? Cum se poate să ia leață, fără să-și facă datoria? „Politicianismul“ nostru ar putea explica această minune.

Sau care poate fi starea sufletească a oamenilor de bine, când se știe: că un anumit personaj, încasând mită sute de mii de lei a mijlocit scutirea de expropriere a unor pământuri în dauna sătenilor români și în folosul unor cunoscuți dușmani ai neamului nostru; că tot acel personaj a defraudat bani publici; că — fără nici o jenă și în văzul lumii — are o purtare desfrănată dintre cele mai scandaloase; că a pricinuit sinuciderea unei subalterne, pe care a aruncat-o pe drumuri, pentru că n'a acceptat să fie obiectul poftelor lui scârboase; că după toate aceste isprăvi, numitul personaj, la anumite intervenții misterioase, are siguranța că nu i-se va atinge nici un firicel de păr din vârful capului?

Ar fi posibile aceste stări bolnave într'o societate normală? Ne putem explica deci și faptul că chiar oameni de treabă, dar mai slabi de înger, obosind a aștepta zădarnic îndreptarea relelor, sub forța împrejurărilor și la tentațiunile atâtor ispite oferite de societate, au putut aluneca la calea rătăcirii. Și iarăși: se poate explica rătăcirea, dar nu se poate ierta stăruința în rătăcire. O cinstite

integrală cu rezerve și compromisiuri este imposibilă. Cine-și prețuește comoditatea și chiar viața mai mult decât cinstea, n'are decât să-și păstreze pe cele dintâi; dar atunci nu mai are îndreptățirea — chiar în ochii săi proprii — de a se chema om cinstit. Și acest cuvânt este tocmai numele celei mai prețioase comori, ce și-o poate câștiga omul aici pe pământ, — prețioasă, firește numai pentru cine poate înțelege valoarea ei.

Că fiecare individ caută să realizeze pentru sine maximul de fericire posibilă în viață, este foarte natural. Numai că concepția actuală a majorității indivizilor despre fericire este profund greșită. Cei ce vor să găsească fericirea în satisfacerea fără frâu a tuturor poftelor și în materialismul deșanțat, care regulează, sau mai bine zis desordonează aproape toate raporturile vieții sociale, se înșeală grozav de amar. Și în ziua în care vor constata că, cu tot sacrificiul demnității lor omeniești, n'au găsit fericirea acolo unde au căutat-o cu atâta nădejde, vor urma fatal desluziile, blazarea, sinuciderea și ca consecință: catastrofa socială. Istoria socială a țărilor noastre neamuri a dovedit acest lucru de atât de multeori, încât a devenit o maximă istorică adevărul că orice epocă de decădere a moravurilor trebuie să fie urmată cu necesitate de un cataclism social și poate... chiar național.

Și apoi există oare un singur român adevărat, care să doriască acest lucru pentru neamul nostru? Incunajurați de atâția vecini perfizi și răi, ne putem noi oare permite luxul anarhiei și sguđurilor violente, fără primejduirea ființei statului nostru? Ar fi foarte recomandat să ne luăm seama, până când încă nu-i prea târziu!

I. Cădăriiu.

Săptămâna „Crucea Roșie“ la Arad

— Programul —

Se știe că în acest an soc. „Crucea Roșie“ și va serba 50 de ani de existență. — In acest scop se vor aranja mari serbări în tot cuprinsul țării, cadrul lor fiind fixat între azi, Duminică 17 și Duminică 24 Octomvrie. Programul serbărilor „Crucei Roșii“ — pentru Arad — va fi următorul:

DUMINICA 17 Oct. se vor rosti predici în toate bisericile din localitate, fără nici o deosebire de confesiune.

LUNI 18 Oct.: urmează a se aduna cotizații din casă în casă precum și câștigare de noi membri.

MARTI 19 Oct.: Chetă pe toate străzile.

MERCURI și JOI 20 și 21 Oct. Spectacole la cinematograful VINERI 22 Oct.: la orele 18 dl profesor Al. Constantinescu va rosti o conferință ocazională în sala Patatului Cultural. (Biletele la casă).

SAMBATA 23 Oct.: același program ca'n ziua de Luni 18 Oct. DUMINICA 24 Oct.: Un mare festival artistic în sala Patatului Cultural, al carui început va fi la orele 16. Programul acestui festival va fi următorul:

1. Muzica militară a reg. 93 inf.
2. Căntece executate de corul „Armonia“ dirijat de maestrul Atanasie Lipovan.
3. Dl Lt. Bălcești va recita poezii.
4. Dansuri clasice, executate de dna Ghyssa Eghi, cu elevele dsale.
5. Canto, voce dl Dr. Olariu.
6. Solo pian, dna H. Luca.
7. Coruri, soc. corală „Armonia“.
8. Muzică militară.

Biletele de intrare la acest festival se găsesc de vânzare la librăria Diecezană și în ziua de 24 Oct. la Cassă. (Prețul 40, 30, 20 și 10 lei).

Avem credința că toți românii cari cunosc marele scop al soc. „Crucea Roșie“ nu-și vor precupeți obolul și-l vor da cu toată inima.

Citiți Biblioteca de împrumut a „Librăriei Concordia“ Gh. Munteanu Arad, Str. Eminescu No. 10. 251

Ladislau Farkas orăzornicar, giuvaergiu și gravor Arad, Str. Eminescu 2. Depozit permanent de tot felul de orologe precise: de buzunar, părete, pendule, wekker, precum și obiecte de aur, argint china, alpaca și double. In atelierul special se execută reparări de orologe, bijuterii pe lângă garanția de 2 ani. Primește orice lucrări de aur și argint. Gravouri speciale. Comenzile se execută rapid și prompt. Prețuri moderate. Cumpăr sfărături de aur și argint sau le schimb cu alte obiecte.

Ana Comșa

Aripa nemiloasă a morții, care nu crută durerea nimănui iarăși a coborât vâlu negru de jale, asupra P. S. Sale Episcopului nostru dr. Grigorie Gh. Comșa. Bunul Dumnezeu, cu vrerea sa nepătrunsă de noi, cei muritori, a chemat în lumea celor buni pe dăuosa și buna mamă a părintelui nostru Episcop. Aceasta nouă durere atinge pe P. S. Sa tocmai la anul, după pierderea vrednicului și veneratului său tată, Gheorghe Comșa, fost învățător în Comana de sus, jud. Făgăraș. Atinge dureros dispariția din viață pământească a unor părinți cari își văd strădanile așa de frumos răsplătite de Domnul.

Unul din fiii lor a ajuns Episcopul celei dintâi eparhii din România, altul preot la sfântul altar din comuna lor natală. Insa în fața eternității, toți avem datoria să ne supunem cu resignație creștinească.

Ana Comșa a fost prototipul mamei bune și soției devotate. Și dela sufletul și inima acestor fel de mame izvoarete fericirea și mărirea popoarelor.

Trista veste a sosit la Episcopia noastră Duminică noaptea în 10 Oct. l. c. Durere, P. S. Sa nici de data aceasta nu era la reședință, căci datorile l'a chemat la ședințele consistorului mitropolitan din Sibiu.

Membrii Consistorului nostru a expedit P. S. Sale, la casa părintească o telegramă de condolare.

Împărtășim și noi jalea P. S. părintelui Episcop Grigorie și rugăm profund pe bunul Dumnezeu, să așeze pe răposata Ana Comșa alături de iubitul ei tovarăș de viață, fostul învățător Gheorghe Comșa, în cununa celor buni.

x Teatrul orașenesc. Programul reprezentațiilor de azi, Duminică: la orele 3 d. m. „Ion Viteazul“, operetă (Prețuri reduse). La orele 6 d. m. „Vengercușele“, dramă. (Prețuri reduse). Seara la orele 9 opereta „Franz Lăutarul“. Prețuri obicinuite.

x Valsul Dunării, este titlul celui mai nou film, care va rula azi și mâine la cinema „Apollo“. Acest film scoate la suprafață pânzei viața vioaie și nostimă a vienezilor din timpuri apuse... Reprezentațiile încep la orele: 4 1/2, 6, 7 1/2 și 9 seara.

x „Dincolo de noiri“, un film extraordinar, în rolul principal cu Harry Piel, va rula cu începere de azi la cinema „Urania“. Reprezentațiile încep la orele: 4 1/2, 6, 7 1/2 și 9 seara.

Loc deschis

Aviz.

Aduc la cunoștința on. mei clienți și cumpărători, că în urma pagubei suferite prin incendii din fostul meu magazin, până la evaluările definitive a pagubei suferite, magazinul este închis. După terminarea acestor lucrări, îmi voi decide iarăși prăvălia reluându-mi iarăși activitatea pentru a servi on. mea clientele cu cunoscuta sîrguință și punctualitate.

Rugându-vă onor. dv. sprijini și pe mai departe semnez.

Cu toate stima

ERNESZT

atelier de lucrări de mână Arad, Str. Colonel Piriți (în dosul Teatrului Orașenesc.)

* Cele publicate în această rubrică nu angejează redacția.

Dr. Ioan Póth

și-a mutat biroul avocațial în Arad, str. Horia Nr. 1. Nr. 265

Au sosit! Specialitățile de stofă de toamnă, iarnă a firmei cu renume mondial A. & Gagniere Co. Ltd. din Londra I. Schutz, Arad, str. Eminescu 28-30. 254

Mare economie de lemne la patantatela Sobe „ZSIGUCZI“ Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc utilitatea și economia de 50% a lemnului de foc a sobelor — cari se pot vedea în depozitul de lăcătușenie, biciclete și mașini de cusut a magazinului Sigismund Hammer Arad, Bul Regele Ferdinand 27. 241

Ladislau Farkas orăzornicar, giuvaergiu și gravor Arad, Str. Eminescu 2. Depozit permanent de tot felul de orologe precise: de buzunar, părete, pendule, wekker, precum și obiecte de aur, argint china, alpaca și double. In atelierul special se execută reparări de orologe, bijuterii pe lângă garanția de 2 ani. Primește orice lucrări de aur și argint. Gravouri speciale. Comenzile se execută rapid și prompt. Prețuri moderate. Cumpăr sfărături de aur și argint sau le schimb cu alte obiecte.

Știri și fapte

Unde e intoleranța?

Intre ceice ne prezintă în fața lumii, prin memoriile, presa și birourilor lor de propagandă, ca monștri ai intoleranței, sunt și vecinii noștri bulgari.

Nu se prezintă prilej ca bulgarii să nu vorbească despre frații lor cari gem în robia românească.

Larma acestor văiecarell bulgărești acopere rarele noastre proteste împotriva încercărilor de desființare a elementului românesc din Timocul bulgăresc.

Și pe când bulgarii din Dobrogea și din Basarabia se îmbogățesc în dauna elementului românesc, fără ca autoritățile noastre să și prea bată capul de soarta elementului național, autoritățile bulgărești procedează cu toată energia la stăpîrea românilor din Bulgaria.

De curând, din ordinul ministrului de interne al Bulgariei a fost interzis să se vorbească, pe viitor, în cafenelele din Sofia altă limbă decât cea bulgărească. Amenzi vor fi aplicate persoanelor cari vor vorbi o altă limbă și nu se va face nici o excepție la această regulă. Iată o măsură care oglindește în toată oarea lui modul de a vedea a acestui popor de comitații... Astfel de măsuri nu puteau veni, la nici un caz, decât dela un popor de asasini cum e, în majoritatea lui, poporul bulgar.

Și totuși noi, românii, a căror spirit tolerant e împins până la extrem, noi suntem taxați ca barbari și șovinisti. Față de aceste stupide și ticăloase măsuri bulgărești, trebuie să luăm și noi măsuri în consecință.

Ospitalitatea românească rămâne aceeași însă numai pentru străinii vrednici de o asemenea ospitalitate. Bulgarii grecii și ungurii nu fac parte dintre ceice sunt vrednici de ospitalitatea noastră.

Noul delegat al M. St. M.

In urma decedării maiorului Gh. Tomescu, fost delegat al M. St. M. pe lângă Direcția de Exploatare c. f. r. din localitate, acest post a fost ocupat de către dl maior Chinulescu din reg. 93 infanterie.

Numiri în personalul de control din județul Arad

Au fost numiți: Revizor școlar inamovibil: David Balint fost subrevizor, Subrevizor de birou: Pavel Dârlea fost învățător Covășinț, Subrevizori de control: Traian Givulescu învățător în Paulș pentru circumscripția Aradul-nou, Vichentie Guleș învățător în Arad pentru circumscripția Pecica, Iulian Pagubă director școlar Socodor pentru circumscripția Ciugiu; Teodor Ardelean învățător Somoșcheș pentru circumscripția Cermeiu; Lazar Igrisan fost subrevizor pentru circumscripția Sebiș; Iuliu Dragoiu învățător în Dumbrăvița pentru circumscripția Radna și Mihai Vidu fost subrevizor, pentru circumscripția Hălmgăiu.

Pensionările pentru limită de vârstă

Guvernul a luat dispozițiunea ca toți acei funcționari cari împlinesc limita de vârstă după 1 Ianuarie 1926, în cursul anului viitor, să nu fie scoși la pensie înainte de 1 Ianuarie 1928.

Festival artistic

In seara zilei de 1 Noemvrie, organele superioare c. f. r. din localitate, vor aranja un frumos festival artistic, în sala casei de cetire din strada Virginia Hotăran. In afară de funcționarii c. f. r., care vor executa o parte din program, își vor da concursul și o mare parte a scriitorilor din localitate.

Prinderea unei contra-bande la Curtici

In ziua de 12 Oct. dnii Vasiliu, Balica și Andreescu — funcționari vamali la Curtici — cu ocazia reviziei făcute la tr. 202, au descoperit la călătorii: Mina Misa Schwartz din Iași și Cristache Călinescu din Ploiești, circa 4 Kgr. mătase nedeclarată. Pentru a înșela organele de control ale vămii cei doi contrabandiști cususeră această mătare în căpșușeala paltoanelor. După dregerea cuvenitelor acte ambilor contrabandiști li s'a aplicat amenda de 1/2 milion lei.

Legea contra traficului de stupefiante

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale pentru a împedica traficul și abuzul cu produse stupefiante și similarele lor, a numit o comisiune compusă din dnii dr. Al. Iteanu, dr. I. Vintilescu și dr. Gh. Pamfil, completată cu dl dr. Lălu pentru întocmirea anteproiectului de lege și regulamentului respectiv. Comisiunea își va depune în foarte scurt timp lucrările sale.

Dela „Asociațiunea Industrișilor și Comercianților Români din Arad și jur.“

Asociațiunea Industrișilor și Comercianților Români din Arad și jur. a donat sf. bisericii Catedrale un prapore.

In ziua de Duminică, la 17 Octomvrie crt. se va ținea sfințirea acelu prapore, cu o deosebită solemnitate, la care meseriașii și comercianții români vor lua parte în corpore.

Vor fi de față la această serbare, școalele și căminurile de ucenici sub conducerea dlor directori, având în frunte muzica proprie.

După masă la oarele 5, se va ținea în școala „Iosif Vulean“, de către domnul profesor Ioan Baba, o conferință despre însemnătatea organizațiilor profesionale.

In cadrul programului stabilit, muzica Școliei de Ucenici, sub conducerea diui profesor Gh. Mazilu, se va produce cu câteva bucată.

Intrarea la această serbare este gratuită. 264

Știri teatrale

Până în prezent și-au anunțat venirea la Arad, următoarele echipe teatrale românești:

19 Octomvrie, Olimpia Bârșan cu ansamblul Teatrului Național Cluj, va reprezenta frumoasa comedie în 4 acte de Flers și Caillavet „Evan-tail“.

20 Octomvrie, Ar. N. Demetriade, turneu oficial al Teatrului Național București. Se va reprezenta drama în 5 acte de V. Alexandri „Ovidiu“.

26 Octomvrie, Al. Mihalescu cu dna Anie Capustin va reprezenta piesa: dl și dna Cutare.

28-29 Octomvrie, I. Livescu, va reprezenta comedia în 3 acte de Briex „Cărăbuși“ și comedia în 5 acte de Moliere „Tartufe“.

9 Noemvrie, dna M. Filotti, turneu oficial al Teatrului Național București, va reprezenta piesa în 3 acte și 1 prolog de Flers și Croisset „Romanța“.

10-11 Octomvrie, campania literică Leonard cu dl N. Leonard și primadona Adele Braun, va reprezenta Contesa Marita, de Kalman și „Liliacul“ de Strauss.

Bilete se află la Librăria Diecezană.

S'a deschis salonul de dans elegant aranjat al Cafenelei Dacia care va sta zilnic la dispoziția publicului select. ..

No. 4191 - 1926.

Cursurile de adulți.

In conformitate cu dispozițiile art. 89 din legea învățământului primar, tinerii de ambele genuri dela 12 ani până la 18 ani sunt obligați la școala de adulți. Scuții sunt numai aceia, cari pot dovedi cu certificat școlar că au terminat cu succes cl. IV.

Școala de adulți va avea 3 clase.

In clasa I-a vor fi înscriși cei ce nu știu scrie și ceti.

In clasa II-a se vor înscrie cei ce au terminat clasa a doua și a treia a școlii primare.

In clasa III-a aceia cari doresc să obțină certificat de absolvire cursului primar.

Inscrierile se vor face în zilele de 15-20 Oct. la Direcțiunea fiecărei școli primare, iar cursurile se vor începe la 1 Noemvrie.

Părinții, tutorii ori stăpânii cari nu-și vor înscrie copiii vor fi amendați de Ministerul Instrucțiunii cu amenda de 100-300 Lei, iar copiii vor fi scriși din oficiu.

268 Dr. ANGHEL
preș. com. interimare și al comit. școlar com.

România.
Primăria municipiului Arad
Serviciul economic

No. 23330-926.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală, că proximal târg regnicolar în orașul Arad se va începe cu ziua de 29 Oct. c. și va dura 5 zile adevă până la 3 Noemvrie 1926.

In ziua de 29 Octomvrie se va ținea târg de vite cu copite crepate, la 30 Oct. se va ținea târg de mărfuri și de cai, la 1, 2 și 3 Noemvrie se va ținea exclusiv numai târg de mărfuri.

Arad, la 7 Oct. 1926.
Președ. com. interim.
Dr. Angel
Secretar comunal
278 St. Olariu

No. 21129-926.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că pentru darea în întreprindere a curățirii latrinelor din edificiile publice pe anul 1927, în ziua de 29 Decemvrie crt. ora 10 a. m. se va ținea licitație publică cu oferte închise în biroul Serviciului economic (Primărie, etaj camera 104) în conf. cu art. 72 și următorii din legea asupra contabilității publice.

Caietul de sarcini se poate vedea la Serviciul economic în orele de serviciu.
Arad, la 9 Oct. 1926.
266 Serviciul economic.

No. 23661 - 926.

Publicațiune

Pentru furnizarea a 170 b. pături (straie) de lână de 140 cm. late și 180 cm lungi necesare Sanatorului de tuberculoși și Căminului infirmilor municipiului, se publică licitație cu termen scurt pe ziua de 30 Octomvrie crt. ora 10.

Cei cari doresc a participa își vor prezenta în ziua și ora numită oferte însoțite de mostre și garanția de 10 la sută în biroul Serviciului economic al primăriei, etaj, camera nr. 104.

Arad la 9 Oct. 1926.
267 Serviciul econ.

Tip. Rothy Sucesor Arad

Primăria municipiului Arad
Serviciul administrativ

DECIZIE

Noi, Președintele comisiunii interimare a municipiului Arad văzând adresa revizoratului școlar din Arad cu No. 4191-1926 referitor la înființarea cursurilor de adulți,

având în vedere că conform dispoziției art. 83 din lege și 142 din regulamentul legii învățământului primar comitetele școlare sunt obligate a înființa cursurile de adulți,

decidem

ca publicațiunile referitoare la înscriere la cursurile de adulți înaintate de către revizoratul școlar - să se însereze în ziarele locale, pentru ca cei interesați să poată lua cunoștința de conținutul lor.

Administrația ziarului „Cuvântul Ardealului”, „Voința Poporului”, „Aradi Közlöny” și „Aradi Ujság” sunt rugate ca publicațiunile anexate să le insereze.

Invităm Serviciul administrativ, precum Expozitura administrației Arad-Gai, să dispună ca publicațiunea alăturată să fie publicată în limba statului și maghiară prin batere de tobe în toate străzile orașului Arad.

Despre ce se încunoștințează: Serviciul financiar, cu anexarea unui exemplar al publicațiunii Serv. Administr. Expozitura administrației generale din Arad-Gai, Comitetul școlar comunal, Administrația Cuvântul Ardealului, Voința Poporului, Aradi Közlöny și Aradi Ujság.
Arad, la 13 Oct. 1926.
Președ. comisiunii int.:
Dr. Anghel.

Notariatul Ilteu.

No. 514-1926.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința publică că se va ținea licitație publică în ziua de 18 Octomvrie 1926 ora 10 a. m. în localul primăriei din Ilteu pentru cumpărarea unei case de bani pentru notariatul Ilteu.

Licitatiunea se va ținea conform cu art. 72-80 din legea C. P.
Ilteu, 20 Sept. 1926.
250 Notarul.

No. ex. 16-1926.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor delegat jud. reg. prin această publică, că în urma deciziei Jucătoriei de pace Nădlac, No. G. 1244-1926 și 1325-1926 în favorul lui Ernest Veres și Constantin Bărbuț pentru suma de Lei 2090 plus 3028 total Lei 5118 capital și accesorii, se decide termen de licitație pe ziua de 30 Octomvrie 1926 d. masă orele 4, unde se vor vinde la licitație publică: 2 mese juluite, 2 b. ferestrac, 3 rindere (jileuri) 1 ciocan, 3 m. scânduri, 4 m. scânduri 12 4 m. scânduri 11, un porc și o scroafă toate aceste mobile prețuite în suma de 5934 lei.
Nădlac, la 11 Oct. 1926.

Pentru autenticitate:
284 Szinak exec.

S'a deschis biblioteca românească 235 unde se pot imprumta pe lângă condiții favorabile de abonament toate cărțile mai bune. **Biroul de ziare Lobi**, Arad, Strada Românilor No. 2.

Haine (blouse) croșetate, veste, Poulle-uri, ciorapi, mânusi, șaluri elegante de mătase, tricouri (indispensabile) se capătă pe lângă prețuri convenabile la SZANTÓ Arad, Str. Eminescu 6.

Ministerul Justiției

Comisiunea de naturalizări

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publica următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Ministru,

Subsemnata Elisabeta Szöke, funcționară particulară, domiciliată în Arad, cu onoare vă rog să binevoiți a-mi acorda cetățenia română voind a mă stabili definitiv în România unde am toate interesele.

272 Cu deosebită stimă (ss) Elisabeta Szöke

Ministerul Justiției

Comisiunea de naturalizări

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publica următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Președinte,

Subsemnata Olga Goldstein, funcționară privată domiciliată în Arad Piața Peșterii No. 17, cu onoare vă rog să binevoiți a-mi acorda cetățenia română voind a mă stabili definitiv în România, unde am toate interesele.

273 Cu deosebită stimă (ss) Olga Goldstein

Ministerul Justiției

Comisiunea de naturalizări

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publica următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Președinte,

Subsemnatul Herling Iuliu, de profesiune morar domiciliat în Arad Str. Greceanu No. 3, cu respect vă rog să binevoiți a-mi acorda cetățenia română voind a mă stabili definitiv în România, unde am toate interesele.

274 Cu deosebit respect (ss) Herling Iuliu

România. Prefectura jud. Arad
Serviciul financiar și econ.

No. 442-1926. II.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința publică, că dreptul de percepere a taxelor la creșterea podului de peste Trișul-Negru din Talpoș în ziua de 3 Noemvrie 1926 ora 1 a. m. se va da în arendă prin licitațiune publică cu oferte închise în conformitate cu art. 72 și următorii, din legea asupra cont. publice.

Caietul de sarcini se poate vedea în biroul Serviciului financiar și economic în zilele oficiale între orele 11-12 din zi. Amatorii vor depune deodată cu înaintarea ofertei și o garanție de 1000 Lei se va întregi la încheierea contractului a șaptea parte din suma oferită pentru servi drept arândă pe 3 luni.

Arad, 13 Oct. 1926
p. Prefect: Șeful serv. Dr. Lazar 286 Ștanca
Ministerul Justiției

Comisiunea de naturalizări

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publica următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare, potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Ministru,

Subsemnatul Ștefan Lăscu, funcționar particular domiciliat în Arad, Strada Oncu No. 1, cu onoare vă rog, să binevoiți a-mi acorda cetățenia română, voind a mă stabili definitiv în România unde am toate interesele.

275 Cu deosebită stimă (ss) Ștefan Lăscu

Koks de Silezia' carbuni de salon

3 Carbuni de lemne Retort în saci și la pșchet 3

pentru scopuri industriale și casnice, transportați la locuința se poate căpăta în orice cantitate la **Ede Altmann** comerciant de sare și carbuni

Arad, Bulev. Regele Ferdinand No. 44. Telefon 461.

Ciorapi pentru dame

dela Lei 30-145! Ciorapi de mătase Lei 145.-
Ciorapi pentru bărbați și copii! Mânusi dela 45 lei în sus! Mânusi de piele dela 250 lei în sus! Pantaloni reform dela 68 lei în sus! Svitere, veste croșetate pentru doamne! Tricouri ieftine! Danțete, panglici, ațe, nasturi și alte mărunțșuri etc. Cel mai ieftin izvor de procurare!

A. BOGYÓ Arad, Strada Eminescu Nr. 13. 263

BILANȚUL ANULUI 1925.

ACTIVA		PASIVA
1. Construirea căilor ferate	10525700	1. Capital acționar
2. Complectări și investiții de cale ferată	9844935 85	a) acții fundamentale
3. Complectări și investiții de cale ferată din fondul de rezervă	343500	b) acții de prioritate de 6% neamortizate
4. Cassa	669199 63	amortizate
5. Debitori	11242191 76	c) acții de prioritate seria II. de 5% neamortizate
6. Averele întreprinderilor și uzinelor industriale	24006908 01	d) rezerve separate
7. Averele institutului de pensuni	1792992 77	2. Fondul de rezervă creat pt. complectarea și investirea căilor ferate
8. Efecte de cauțiuni	72640	a) fondul de rezervă al exploatărei
		b) fondul de rezervă pt. dividendă acțiilor fundamentale
		c) fondul de rezervă pt. scăderea prețurilor materialelor rulante
		d) rezerve separate
		3. Creditori
		4. Dividendele neplătite
		5. Creditorii întreprinderilor și uzinelor industriale
		6. Fondul institutului de pensuni
		7. Cauțiuni
		8. Transpunți profitului din 1924
		9. Profit net din 1925
	58498068.02	

*) Valoarea facturilor 39,935.134.00 coroane antebelice și 101.811 23 Lei. Până la stabilirea definitivă a valorii nominale a acțiunilor noastre suma de coroane s'a socotit provizorie în proporția de 2:1.

Arad, la 31 Decemvrie 1925. Contabilitate: Martonosi, m. p. contabil expert
Căile Ferate Unite Arad și Cenad Soc. Anon. Koromzay m. p.
Confruntând bilanțul prezent cu strazza și cu registrele, l-am examinat și l-am aflat după ordine. — Arad la 17 Iunie 1926.
Comitetul de supraveghiere al Căilor Ferate Unite Arad și Cenad.
Andrei Daniel m. p. contabil expert. Alexandru Heinrich m. p. contabil expert. Contele Ludovic Porcia m. p.

Raportul comisiei cenzorilor dela Căile Ferate Unite Arad și Cenad (la punctul 2 al ordinii de zi.)
Onorată Adunare Generală!
Avem onoare a aduce la cunoștința adunării generale, că în sensul legii comerciale și a statutelor societății în decursul anului 1925 am cenzurat mai de multe ori manipulația societății și ne-am convins atât despre corectitatea legală și statutară a acesteia, despre ordinea valorilor de cassă, cât și despre punctualitatea contabilității.
Am cenzurat cu deamănuntul bilanțul, contul profit și pierderi al anului 1925 prezentat nouă de direcțiune și declarăm, că acele sunt în consonanță cu cărțile de afaceri și cu conspectele de inventar.
Arad, la 17 Iunie 1926.
Comisia cenzorilor dela Căile Ferate Unite Arad și Cenad:
Andrei Daniel m. p. contabil expert. Alexandru Heinrich m. p. contabil expert. Contele Ludovic Porcia m. p.

Un milion lei vamă pentru articolele noutăți de TOAMNĂ SOSITE!

Reduceri la toate articolele

Costume englezești pentru bărbați, materii pentru raglane și paltoane de iarnă.
Noutăți alese pentru haină și costume pentru dame.
Noutăți de plușuri și mătăsuri pentru haină și costum.

20%

Pânzeturii și trusouri.
Noutăți de flaneluri și catifele cu prețuri surprinzător de ieftine.
Covoare, perdele și articole de aranjare a locuințelor.
Mare asort de rămășițe din toate articolele.

Poftiți și ne priviți vitrinele!

Frații Deutsche
magazinul central ARAD.

Cenzurat: Prefectura Județului Arad.